

Галацин К.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

СУТНІСТЬ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЯК ЧИННИКА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства важливою є проблема формування комунікативної культури особистості, яка є консолідуючим елементом, регулятором поведінки, гарантом шанобливого ставлення особистості до інших, розуміння їх, терплячості та взаємоповаги. Комунікативна культура є багатоплановим явищем установаження і розвитку контактів між людьми, що передбачає обмін інформацією, певну тактику і стратегію взаємодії, сприймання і взаєморозуміння між суб'єктами спілкування і тим самим слугує одним із механізмів гармонізації особистих і громадських інтересів.

Проблема формування комунікативної культури особистості є предметом ряду філософських, психологічних і педагогічних наук. Так, праці вчених присвячені розумінню окремих сторін професійно-педагогічної культури: методологічної (І. Ісаєв, В. Сластьонін та ін.), морально-етичної (Е. Гришин), комунікативної (В. Грехн'єв, А. Мудрик, І. Тимченко). В останні роки у працях Н. Березіної, Л. Березницької, О. Ветохова, Н. Волкової, В. Грехн'єва, С. Ольховецького, М. Пентилюк, Л. Петровської, В. Полторацької та інших, досліджувались питання формування комунікативної культури особистості. Це, зокрема, дослідження акцент яких спрямований на комунікативну взаємодію, психологічні аспекти комунікативної підготовки студентів, педагогічні умови формування комунікативної культури та окремих комунікативних умінь і навичок.

Як свідчить аналіз теорії і практики досліджуваної проблеми, успішність діяльності майбутніх інженерів багато в чому визначається не лише набутими професійними знаннями, а й високим рівнем формування їх готовності до професійної комунікації в процесі фахової підготовки, рівнем сформованості комунікативної культури, оскільки названі вище соціальні, професійні та психологічні якості фахівця є взаємозалежними, взаємодоповнюючими її показниками.

Формування комунікативної культури майбутнього інженера є багатограним, тривалим і взаємообумовленим процесом, ефективна організація якого залежить від багатьох чинників: суб'єктивних (психологічні чинники різного роду, особистісні якості, певні вміння й навички спілкування) й об'єктивних (пов'язані з організацією навчально-виховного процесу в межах технічного навчального закладу, зумовлені розвитком загального освітнього простору тощо).

Аналізуючи підходи до формування готовності студентів до професійної комунікації як результату сформованості їх комунікативної культури, О. Каверіна визначає необхідність використання професійно-діяльнісного підходу, який спрямовує на зближення навчальної діяльності й майбутньої професії; культурологічного підходу, що базується на необхідності цілісного сприйняття культури й поєднує безліч предметних сфер; синергетичного підходу, в контексті якого інтеграція знань базується на відродженні природних, об'єктивно діючих зв'язків між елементами навчального матеріалу; проблемного підходу, який передбачає структурування змісту гуманітарного матеріалу та базується на принципах науковості й розвитку, що забезпечує розвивальний характер навчання (інтегративність мислення майбутніх інженерів); системний аналіз використовується для розкриття цілісності процесу формування комунікативної культури особистості студента [4].

З огляду на зазначене вище, актуальним є аналіз позааудиторної роботи у вищому технічному навчальному закладі як *чинника формування комунікативної культури студентів, адже особистісне та професійне становлення студента практично неможливе без включення його у систему позааудиторної діяльності.*

Метою позааудиторної роботи студентів є: розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування у студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; закріплення, збагачення і поглиблення знань, набутих у процесі навчання, застосування їх на практиці; формування світогляду студентів і їх світоглядної культури; формування інтересів студентів до різних галузей науки, техніки, мистецтва, спорту; виявлення і розвиток індивідуальних творчих здібностей і нахилів; організація змістовного дозвілля студентів, культурного відпочинку та розваг; забезпечення всебічного виховання студентів, формування комунікативної культури студентів. Серед принципів позааудиторної роботи пріоритетними є: добровільна участь у ній студентів; суспільна спрямованість; ініціатива і

самодіяльність студентів; розвиток винахідливості, студентської технічної та художньої творчості; всебічна фізична підготовка; взаємодія різних форм і видів.

До основних форм позааудиторної роботи студентів належать виконання домашніх завдань, науково-дослідна робота, безпосередня участь у конференціях, змаганнях, іграх, педагогічна практика, участь у роботі гуртків, робота в літньому таборі відпочинку дітей, керівництво гуртком або секцією в школі, будинку творчості, організація змагань, диспутів, круглих столів, допомога соціальним службам, страхування в державних закладах тощо.

Практика діяльності сучасних вищих технічних навчальних закладів свідчить, що позааудиторна робота – це не лише засіб зростання інтелектуального потенціалу, професійної культури, а й платформа формування відповідальності, оволодіння засобами самоактуалізації, самовиховання, самоосвіти. Особистісне та професійне становлення студента практично неможливе без включення його у систему позааудиторної діяльності. Саме в ній відпрацьовуються різноманітні стратегії поведінки як на побутовому, так і на професійному рівнях.

Однією із особливостей формування комунікативної культури студентів вищих технічних навчальних закладів є така організація позааудиторної роботи, яка зумовлюється специфікою професійної підготовки майбутнього інженера, передбачає оволодіння не тільки спеціальними знаннями й уміннями з дисциплін професійного спрямування, а й оволодіння сукупністю професійних компетенцій та особистісних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності.

Цілеспрямоване формування комунікативної культури у студентів вищих технічних навчальних закладів сприяє підвищенню якості їхньої професійної підготовки, формуванню активної громадянської і життєвої позиції, всебічному професійно-особистісному розвитку та самовдосконаленню.

Список використаних джерел:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.

2. Гаврилюк О.О. Формування комунікативної культури студентів вищих педагогічних закладів засобами позааудиторної роботи / Гаврилюк О.О. // Творча

особистість учителя: проблеми теорії і практики : зб. наук. пр. / гол. ред. Гузій Н.В. [та ін.]. – К. : НПУ, 2001. – Вип. 5. – С. 115-160.

3. Каверіна О.Г. Професійна підготовка майбутніх інженерів у процесі формування професійної комунікації / О.Г. Каверіна, П.В. Стефаненко // Педагогічний процес : теорія і практика. Вип. 1. Серія «Педагогіка, психологія». – К. : ЕМКО, 2009. – С. 229-236.

4. Петриченко Л.О. Система позааудиторної роботи, спрямованої на підготовку майбутнього вчителя до творчої професійної діяльності [Електронний ресурс] / Петриченко Л.О. – Режим доступу: http://www.intellect-invest.org.ua/content/userfiles/files/gnvp/GNVP_51.pdf

Маргарит В.А.

студентка,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ПОЗАКЛАСНА ТА ПОЗАШКІЛЬНА РОБОТА У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Реформування освіти – застосування диференційованого, діяльнісного і культурологічного підходів, керівництво принципами гуманізму і природоподібності – все це сприяло розвитку позаурочної роботи. Проте слабке матеріальне забезпечення шкіл, їх низьке фінансування, тривала відсутність ремонту в приміщеннях і застаріле обладнання не дозволили цього напрямку стабільно розвиватися. Почали масово закриватися багато установ додаткової освіти: будинки розвитку талантів, клуби, секції та ін. Успішному реформуванню освіти не сприяла і політична обстановка в країні, а саме часта зміна уряду і міністрів освіти [1, с. 2]. Все це й зумовило невідкладні зміни у освіті взагалі, а позакласній, позаурочній та позашкільній зокрема.

При аналізі спеціальної та методичної літератури визначено три складові виховної діяльності:

– педагогічний вплив, спрямований на духовно-моральний розвиток особистості, який в Концепції духовно-морального розвитку і виховання особистості громадянина України визначається як «здійснювання в процесі соціалізації послідовного розширення і зміцнення ціннісно-сміслової сфери особистості, формування здатності людини оцінювати і